

Rječnik manje poznatih riječi

A

- agust** *m.* kolovoz, august
ajdučiti *gl.* biti hajduk, izvan zakona, kradljivac, tat; baviti se hajdučkim poslom
ali *vez.* ili
alvir *m.* zastavnik, vojničin u banderiji; pridjevak osobi koja voli naređivati
aljina *ž.* odjeća; posteljina
amidža *m.* stric
apelati *gl.* prizvati; potužiti se višoj instanciji
arč, aráč *m.* trošak
arčiti *gl.* trošiti
arsenal *m.* skladište za proizvodnju ili čuvanje streljiva i oružja; radionica za izgradnju, popravak i čuvanje brodova; velika dostupna zalih nečega
avancati *gl.* napredovati, unaprijediti

B

- bagatela** *ž.* jeftina roba, malo vrijedna stvar, tričarija; vrlo mala cijena
baja *ž.* pokrivač od čoje kojim se pokriva osedlani konj
balin *m.* olovna kuglica, sačma zrno iz puške
banak *m.* stol *sveza* banak poljiški
barvijal *m.* brevijar, časoslov
bartenik, bratenik *m.* bratov sin, sinovac
baška *pril.* odvojeno, posebno, zasebno
batisterija *m.* krštenica; krstionica
beč *m.* sitan mletački novac; pola soldina
beštima *ž.* kletva; psovka, vulgaran izraz kojim se psuje
beštimađur *m.* psovač
betežen *prid.* bolestan
bikarija *m.* klaonica; mesnica
biljac *m.* posteljni gunjavi pokrivač od ovčje vune
bližika *ž.* vrsta srodnika; vlasnici susjednih zemljišta koji imaju pravo prvootkupa
bokun *m.* komad nečega, malo bolji komad nečega
bokunić *v.* bokun
bonik *m.* bolesnik, bolnik
brav *m.* ovca
brav *m.* ovčji

- bruna dokolinača** *sveza* smeđa dokoljenka
bura *ž.* sjever

C

- caklo** *s.* staklo
cekin *m.* zlatni mletački novac; 1692. vrijedio je 26 libara, a 1722. pak 35 libara
cendal *m.* šal; lagana svilenka tkanina
cića *pril.* radi, zbog
cina *ž.* cijena
ciniti *gl.* procijeniti
cinci *m. mn.* svjedoci

Č

- čimatorij** *m.* groblje, šematorij
čultan *m.* konjski pokrivač, pokrovac

Ć

- ćurčić** *m.* kožuh
ćurdija / ćordija *ž.* dugi sukneni ženski kaput bez rukava

D

- damašk** *m.* materijal od damaska???
deliberati *gl.* osloboditi
depiti *gl.* zdipiti, zgrabiti, ćapiti, šćapiti
deškomod *m.* suprotno od komod, komfor, komoditet; neudobnost
dijonik *ž.* dionik, svjedok
dimlije *ž. mn.* dimije, široke ženske šaljare ili hlače istočnjačkoga kroja
dolama *ž.* vrsta starinske muške i ženske nošnje, slična kaputu, s dugim rukavima koji su zatvoreni ili razrezani
dontrina *ž.* dotrina, vjeronauk
došasti *pril.* budućí
dvizica *ž.* ovca ili koza od svije godine

E

- ered** *m.* loza, potomstvo

G

- gazeta** *ž.* mletački sitni novac u Dalmaciji u vrijednosti od 2 solina
gozd *m.* gvožđe, željezo; okovi
gozden *prid.* gvozden, od željeza
greti *gl.* ići
gripa *ž.* uzvisina, litica

griža *ž.* proljev; srdobolja
groš *m.* vrsta novca koji je npr. 1589. vrijedio 10 libara

gustati *gl.* militi se, biti ugodnu

H

harač *m.* osobni porez ili glavarina u Osmanskom Carstvu; naziv za porez općenito

I

inbrik *m.* vrč za nošenje vode s izvora ili bunara

intendent *m.* opskrbrnik

intrada *ž.* ljetina, prirod; dohodak

iskopijati *gl.* prepisati

istancija *ž.* navaljivanje, poziv, uporna molba; sudska nadležnost

istimati *gl.* procijeniti

ištrument *m.* instrument, isprava, pismo

itrada *v.* intrada

izpiš *m.* ispis

J

jaban *m.* tuđa zemlja, tuđina

jaspre *ž. mn.* novci

ječerma *m.* muški i ženski odjevni predmet od sukna, sukneni prsluk

jenar *m.* siječanj, januar

jorijov *prid.* orahov

junak *m.* sluga; mladić

juštamet *m.* pravda

K

kajeti *gl.* biti sporazuman s nečim, prihvaćati nešto, odobravati

kamara *m.* soba

kamenica *ž.* kamena posuda za pojenje blaga; spremište u vinogradu za razmućivanje modre galice; kamena posuda u crkvi; kamen koji može u šaku

kanaveta *ž.* prijenosni stalak za boce

kantar *m.* vaga u obliku stupnjevane metalne šipke-poluge sa zdjelicom na jednoj i pomičnim utegom na drugoj strani

kaparanić *m.* kratki ogrtač sa i bez rukava za radne potrebe izrađen od domaćega sukna

kapitularni vikar *sveza.* vršitelj biskupske vlasti do imenovanja novoga biskupa poslije biskupove smrti

karati se *gl.* pripraviti se, svadati se

karta *m.* pismo, knjiga

kip *m.* obličje; lik, osoba

kirija *m.* najamnina

komun *m.* seoska općina

komun kuće *sveza* kućna zajednica

konat *m.* račun, briga

konte *m.* knez

knjiga *m.* pismo, karta

kobanica *ž.* sukneni ogrtač od ovčje kože

kolunel *m.* vojni zapovjednik, vojvoda

komod *m.* udobnost

kopanja *ž.* drveni sud, korito

kotlenica *ž.* pomična drvena prečka iznad ognjišta o koju se vješaju komaštre

kotumacija *ž.* ogluha, svaki oblik nepoštovanja nečijega naloga ili zahtjeva

kožurak *m.* tanka koža, opna; svilena čahura

kuburnjača *ž.* tobolac za držanje kubure

kuća ognjena *sveza* dimna kužina, sušara, vatrena kuća

kumpromеš *m.* nagodba, pogodba

kuntentan *prid.* zadovoljan

kurat *m.* stalni nenamješteni svećenik u kapelaniji ili župi

kuratija *ž.* kapelanija malo višega ranga gotovo župa; svećenička kuća

kuriti *gl.* teći

kus *m.* dio, komad

kušćić *m.* djelić, komadić

kušecija, kušencija *ž.* duša, savjest

kvarta *ž.* mjera za žito u iznosu od 60 kg; mjera za površinu u iznosu od 9 snopova

kvartoč *m.* pola litre

kožurak *m.*

kus *m.* dio, komad

kušćić *m.* djelić, komadić

kvižitur *m.* sudac

L

lac *m.* povodac

lapat *m.* komad njive; tvrda zemlja za kopanje

laptić *m.* komadić njive za kopanje

lašid *m.* darivanje crkvi, odredbe za dušu određene disponiranim imetkom; zadužbina

libra *ž.* mletački novac u vrijednosti 20 soldina; mjera za težinu 0,301 kg ili 0,477 kg

lištra *ž.* lista, popis; spis

luj *m.* srpanj

LJ

ljaka *ž.* ljaga

ljutika *ž.* mladi crvni luk

M

maća *ž.* maćeha

manistra *m.* tjestenina

mandati *m.* ovlastiti koga da može zastupati koga, raditi što u čije ime

matarmonij *m.* ženidba, brak

mejaš *m.* međa, granica, kraj

mejašnik *v.* mejaš

mejašiti *gl. nesvr.* graničiti

meju *prijed.* među

mid *m.* metal (općenito); mjed, bakar, bronca

mirina *ž.* ruševina, zidina

misa parokijala *sveza* glavna misa, velika misa, župna misa

motuz *m.* konopac, uže za vezanje drva

muka *ž.* brašno

munita *ž.* sitni novac

muntati *gl.* promijeniti, zamijeniti; preinačiti; licitirati

N

nabalati se *gl.* najesti se, nabanjati se, na bubati se

nava *m.* trgovački jedrenjak do pet jarbola

naviljak *m.* količina sijena, slame, otkosa i sl. koja se odjedanput može zahvatiti vilama

navišćenje *s.* napovijed s oltara

neput *m.* nećak

nevalice *pril.* možda nehotice??

nicina *ž.* masna žlijezda

nobilo *s.* mobilija, pokretnina, pokretna imovina

nota *ž.* bilješka, zapis

O

obligati se *gl.* obvezati se; obećati se

obodni dan *sveza* odlazni dan (dan smrti)

obradi *gl.* izabrati, odabrati, odlučiti

odaja *ž.* soba

ograš *m.* bitka, bojno polje; dvoboj

oka *ž.* mjera za težinu u iznosu od 1,5 kg; mjera za tekućinu u iznosu $\frac{3}{4}$ litre

oliš *prijed.* od

opaša *ž.* priprema suhoga mesa za zimu

orij *m.* orah

ostatak *m.* nasljednik

otit *gl.* htjeti

otonbar *m.* listopad

ovćeni *prijed.* opći; općinski

P

partenik *m.* dioničar, onaj koji ima udjela u nekom poslu

pasati *gl.* ići, prolaziti; minuti, proći

paškula *ž.* državna livada za ispašu

patenat *m.* isprava kojom ovlaštenu organ određuje takvo pravo

peljati *im.* ići

pena *m.* kazna

permić *m.* dopuštenje, dozvola

petica *ž.* sitni mletački novac, 12. dio soldina; pet snopova žita postavljenih na njivi (četiri u križ, a peti na vrh)

pinez *m.* mletački novac općenito

piplica *ž.* mlada kokoš, pilica

pirnič *m.* riža

pirnjani *m. mn.* svatovi

pizati *gl.* težiti

pištola *ž.* pištolj, kubura

pištula *ž.* drugo čitanje na sv. misi

plemenščina *ž.* baština, nasljedno imanje

plinica *ž.* podvodno ili plavno mjesto

poarčiti *gl.* spiskati

podak *m.* jug, sunce, podne

podne *s.* jug, podak, sunce

podvornica *ž.* zemljište pod dvorom, uz kuću

poklen *prijed.* kad

polak *prijed.* uz, pokraj

poludan *m.* zapad

polutaljir *m.* vrsta novca koja se razlikuje od talira veličinom i težinom, polubradan, poluvižlin
poslitak *im.* posljedak, rezultat
poteštata *m.* načelnik
potlej *pril.* potom, zatim; tada
pozov *m.* poziv
prašći *prid.* krmeći, svinjeći
prav *m.* prah; *sveza:* prav i balini
pristoščina *ž.* imanje, pripadanje
prisućen *gl. prid.* prisutan
prituditi *gl.* iskati, tražiti, zahtijevati
prokurator *m.* prokurator; izvršitelj oporuke; pravni zastupnik, skrbnik, opunomoćenik; namjesnik, upravitelj; posrednik, zastupnik
prošasni, prošasni *prid.* prošli
pusap *m.* pusat, puno naoružanje na sedlu
puška breškinja *sveza* naziv za dobru pušku izrađenu u Bresciji, breša, breška
putašce *m.* puce (umanjenica od riječi putu)

R

ratajšćina *ž.* cijena poljodjelskoga rada,
oračina
rečevuda *ž.* pismena potvrda o poslanom novcu i sl.
renditi *gl.* isplatiti, donositi korist
Rika *ž.* Cetina

S

sakvešt omiški *sveza*
saldati *gl.* sastaviti, spojiti
saranitezi zakona u Dalmaciji *sveza*
saranjati *gl.* spremati, čuvati
setencija *ž.* mišljenje, nakana, sud, sudbina; pravorijek, presuda
skancija *ž.* drvena polica za suđe
slišati *gl.* slušati
soldat *m.* vojnik
sopra *prijed.* preko, više od, gore
spiza *ž.* trošak; namirnica, ručak
stabilo *s.* nekretnina, nepokretna imovina
star *m.* mjera za žito; poljički star sadržavao je 99, 97 litara
starić *v.* star
stima *ž.* štima, procjena imovine

stimati *gl.* procijeniti
stimatur *m.* procjenitelj imovine
strmina, starmina *ž.* potvrda, pristajanje; bratstvo; običaj
sudbina *v.* setencija
sumati *gl.* zbrajati
sunce *m.* jug, podak
superba *ž.* oholost

Š

šekularski *prid.* svjetovni
šemenarij *m.* sjemenište
šenica *ž.* pšenica
šestakinja *ž.* mjera za brašno od šest pedolja
šermunati *gl.* propovijedati
šetenbar *m.* rujan
šiljčegvica *ž.* šiljegvica, ovca između 6 i 12 mjeseci života
šilježeći *ž.* koji je namijenjen šilježetu
šindik *m.* pravni zastupnik, skrbnik; općinski zastupnik, sudac, upravitelj
škapulati se *gl.* spasiti se
škoda *ž.* šteta
štargača *m.* strugača
šuba *ž.* kožuh, vunena kabanica; *sveza:* jedna šuba zlata nova
šundrati *gl.* uništiti, pokvariti
šupljika *ž.* molba, mobenica
šupljača *ž.* cjediljka; šupljikava kuhača
šuškarij *m.* sitna trgovačka roba neznatne vrijednosti

T

takljati *gl.* postavljati, zabijati kolce da budu potporanj čemu
takmeno *pril.* jednako, slično
talir, taljir *m.* vrsta novca; 1 talir sred. 17. st. vrijedio je 8, a sred. 18. st. 10 libara
tastamenat *m.* oporuka
termen *m.* rok, termin, vrijeme
toka *ž.* veća metalna puceta na muškoj tradicijskoj nošnji, a služi kao ukras gornjih haljina, posebice prsluka (ječermu)
tolor *v.* vrsta novca; peti dio libre (v. talir)
torkula *ž.* preša za grožđe
totu *pril.* ovamo

trgačina *m.* jematva
turta *ž.* kupovni kruh?

U

u veće puti *sveza* u više puta
ujamčiti *gl.* učiniti da tko dade jamca ili zalog da će platiti kakav dug ili uopće da će izvršiti ono što je dužan
ustarmiti *gl.* uprijeti
užinati *gl.* jesti užinu; ručati

V

varhok *m.* sjever
varićak *m.* drvena posuda za mjerenje žita oko 10 kg; mjera za površinu otprilike dan kopanja jednom motikom
vas *zamj.* sav
velud *m.* velur, vrsta skupocjenoga platna; baršun, kadifa
veubar *v.* verbar
verbar *m.* veljača, febru
vilare *s.* vrsta sandala od kože

visma *ž.* slanina sa svinjskoga trbuha
vladika *ž.* supruga, udata gospođa
vorši *gl.* možda
vrít *m.* mjera za površinu (nešto manje od tiskuću kvadratnih metara)
vrutati *gl.* izbijati, teći

Z

zajati *gl.* zajmiti, zadužiti se kod nekoga na bilo koji način
zastava *ž.* kuća s pridvornicom
zgonj zemlje *sveza*
zlato *s.* najam, zajam; prihod od najma ili zajma

Ž

ždríb *m.* dodijeljeni dio zemlje; mjera za površinu zemljišta
željud *m.* želudac
žmul *m.* sud za vino
žuka *ž.* brnistra (*Spartium junceum*)
žurnata *ž.* nadnica, dnevnic